

FOAIA ILUSTRATĂ

În Monarchie: $\frac{1}{4}$ an fl. 1.50; 1 an fl. 6
În România: $\frac{1}{4}$ an lei 5.—; 1 an lei 20

Apare în fiecare Duminică

Redacțiunea și Administrațiunea:
Strada Măcelarilor Nr. 21

Anul I

Sibiiu, 30 Iunie (12 Iulie) 1891

Nr. 26

La groapă . . .

La groapă toți o petreceau
Plângându-o ca pe-o moartă;
Pe când ea încă mai trăia,
Căci sufletu'-mi o poartă.

Și trupul ei l-au așezat
În cripta familiară;
Pe când pe mine m'au uitat
Cu dragostea-mi afară.

M'am juruit . . .

M'am juruit, cu greu cuvânt,
Cu blăstem p'a mea viciu,
Cât voiu trăi p'acest pământ
Să nu-ți privesc în față!

M'am juruit că mâna ta
Să nu mai fie strinsă;
De astăzi pentru pururea
Să-mi fii din suflet stinsă.

M'am juruit, — dar' ce folos
D'atâta juruință,
Când tu din minte m'ai fost scos
Și ți-am jurat credință.

Căci ați când mâna ear' ți-am strîns
Și 'n ochi-ți am privit;
Am roscolit un foc nestîns
Uitând ce-am juruit.

Ioan Popovici.

Stăncuța sprâncenată.

Cântec popular din giurul Sibiiului, comunicat de F. Roșca.

La bordeiu cu crucea 'naltă,
La Stăncuța sprâncenată,
Joacă hora încheiată,
Lumea curge fermecată.

Vinu-i bun, ocaoa-i mică,
Beau voinicii de se strică,
Nu se 'ndură să se ducă,
Noaptea la ea îi apucă.

Cine vine se opresce
Și vedînd-o nebunesce,
Bea vin, punge-și cheltuiască,
Dimineața se căiesce.

Cine poate ca să treacă
Și vedînd-o să nu-i placă,
Și conacul stînd să-și facă
Din patru boi cu doi pleacă.

Cine vine ear' călare,
Își bea tot din buzunare,
Și de n'are 'n buzunare,
Pleacă cu șeaua 'n spinare.

Ear' pe jos ori-cine vine,
Își bea tot de lîngă sine.
Du-mi-te, neico, cu bine,
Că folos eu n'am de tine.

Afrodita.

O povestire din vechia Elada. De **Ernst Eckstein** — Traducere
din nemțesce.

(Urmare).

Archonta căută în giur de sine. De amîndouă laturile propileelor stetea garda palatului de vr'o șese-opt inși, înarmați cu suliți și cu paveze ovale, aurite. El simția cum îl apucă mânia, cum numai de un fir de per atîrnă, ca să rostească cuvintele fatale: „Curățiți-mi piața!” — Aceasta ar fi fost sfîrșitul stăpînirii sale, fie că cei înarmați ar fi dat sau nu ascultare. La o respingere cu reușită a mulțimei cu o putere înarmată atît de insuficientă nu se putea nime gândi, și partidul malcontenților era, care aici dedea direcțiunea.

Charidemos părea că simte și el aceasta. El se stăpîni; el căută scăparea în o afabilitate, care părea cam silită.

„Prietenii și cetățenii!” dișe el încrucișându-și brațele preste piept. „Îmi veți îngădui să fiu cuprins de uimire! Fără nici o îndoială voi sînteți în rătăcire; vi-s'au spus pe dos întemplantarea din sanctuarul templului Afroditei. Eu țin însă, ca credincioșii mei Milesieni să cunoască adevărata stare a lucrurilor. Măne pe acest timp un crainic vă va face cunoscut de aici de pe treptele propileelor cu deamînuntul și după adevăr toate cum s'au întemplat; veți înțelege apoi, că voi ați luat o farsă drept lucru sfînt și serios, că Cydipe nici-când n'a depus nici un jurămint.”

Furtuna, care izbucni, la aceste cuvinte, dintr'odată se domoli ca prin o minune. Mulțimea stetea în amuțire ca fermecată: Cypipe adecă, ea însași în persoană eșise sub poarta palatului și se puse, rugându-se cu mâinile ridicate, lângă tatăl seu.

„Ertare, iubitul meu tată!“ țise ea cu lacrimi în ochi. „Nu poporul e dus în rătăcire, ci căpetenia lui. Ce Miletul își povestesc este adevărat. Vot solemn a fost când am țis: ‚Acontios din Mylasa va deveni bărbatul meu‘. Nu te opune dar' împlinirii jurământului! Nu te supăra, scumpul meu tată, ci pune mâna fiicei tale în mâna iubitului, având teamă de țeița și dând cuvenita cinste verdictului cobarilor!“

Precând Charidemos stetea încă mut de uimire, ea se scobori pe trepte și se duse la Acontios.

„Eată-mă, a ta sânt!“ țise ea zimbind.

Sub aplausele sgomotoase ale poporului prinse Acontios mâna, ce 'i-se întinse, precând Cydipe plină de fericire, dar' totuși cuprinsă de temere își întoarse privirile înspre tatăl seu.

„Nici-odată!“ strigă Charidemos, ca trezit din un somn adânc. „Ridicați-! În temniță cu miserabilul, care a înnebunit mințile fiicei mele! Înainte! Ce stați? Ce mai așteptați?“

Era prea târziu. Poporul, vedând pre Acontios amenințat, îndată luă o atitudine, care inspira cele mai serioase îngrijiri. Nici îndemnările întetitoare ale lui Conon nu avură nici un efect; nici unul dintre cei armați nu dete ascultare.

„Tăcere, Milesieni!“ se auți o voce răsunătoare din mijlocul mulțimii. „Vrednicul nostru Oloros voiesce să vorbească“.

„Prealuminată căpetenie a acestui oraș“, începù nobilul june, „în numele acestei poporațiuni agitate, care e îngrijată de binele țeu și de al ei, te conjur, nu te opune voinței țeilor! Tu cunosci cum este și cum cugetă lumea. Nu toți cetățenii au bune intențiuni ca mine și ca prietenii aceștia din giurul meu. Elemente inimice pândesc momentul favorabil, pentru a turbura ordinea sacră. Vai de politie, vai de reprezentanții ei, dacă s'ar întempla vr'o nenorocire, care ar putè fi privită ca o pedeapsă a țeiței pentru călcarea jurământului ce 'i-s'a făcut. Și chiar dacă, Luminate stăpâne, Cydipe, — care de altcum însași o mărturisesce, — nu ar fi făcut acel jurământ, tu, ca înțelept conducător al destinelor noastre, totuși ar trebui să lucrezi la îndeplinirea lui, pentru-că întreg Miletul crede în el. Tocmai aceasta e greutatea și grija ce o impun deregătoriile înalte, că deposedarii lor nu pot să lucre, ca cel mai din urmă din popor. Puterea și deregătoria înaltă impun îndatoriri; ele mărginesc libertatea aceluia, care le exercită; ele te silesc a suprîma amorul propriu și toate pornirile egoiste. Cât adevăr se cuprinde în cuvintele mele

și cât de deplin talmăcesc eu voința întregii obștii, ți-o vor dovedi unanimele aprobări, cu care poporul va striga împreună cu mine! ‚Să trăească Acontios, ginerele lui Charidemos!‘“

Felul acestui om de a înfățișa lucrul avea ceva ademenitor. Chiar și pre cei care erau mai indiferenți îi răpi cu sine. Din mii de guri răsună strigarea: „Să trăească Acontios, ginerele lui Charidemos!“

Scârșnind din dinți se retrase Conon în palat. Înțelese, că până una alta a perdut jocul. Charidemos însă, înspăimântat de îngăimăceala, în care vedea pre paznicii sei, și de puterea elementară, cu care voința poporului bătea în ușa palatului seu, își perdù cu totul cumpetul. Pofta de domnie era în el mai puternică decât îngâmfarea aristocratului și mândria familiară. Precât de dârz și de desprețuitor ar fi întimpinat pre câte unul în parte din această gloată, în fața gloatei întregi el dintr'odată se schimbase cu desevirșire.

„Întinde-i mâna lui Acontios!“ strigă vocea de aramă de odinioară. „Poporul o voiesce, și voința poporului este aici lege!“

Și în adevăr, Charidemos, preaputernicul archontă, fruntașul fruntașilor, se plecà. Cu paș șovăitor se apropià de Acontios, — și cu un suris triumfător privi Oloros cel palid la o scenă, pre care chiar în visurile lui cele mai îndrăsnete nu o ar fi ținut cu puțință. Acontios, sculptorul din Mylasa, prinse cu stânga mâna Cydipei, cu dreapta pre a tatălui ei, — primit în fața poporului întreg în sinul familiei, care chiar pentru cei d'ântei și mai sèrbătoriți tineri din Milet era atât de inaccesibil.

VII.

În dimineața următoare ținù senatul din Milet o ședință de mai multe oare.

Înainte de toate se pertractară afaceri de politică externă, mai ales trimiterea unei solii pompoase la Corint. Cu unanimitate se aduse concludusul a pregăti pe la sfîrșitul lunei o corabie, care afară de trimișii senatului și de alaiul lor strălucit să cuprindă și un număr de daruri prețioase pentru cei mai eminenți bărbați de stat corinteni.

După absolvarea punctului acestuia și a cătorva altora ajunse a fi pertractată și afacerea lui Acontios. Charidemos se plânse cu amărăciune asupra atitudinii cetățenilor. El susținea, că Oloros și partidul contrar ar fi mituit masele și 'l-ar fi surprins astfel în mod nepermis. Dela buna chibzueală a senatului ar aștepta, să declare de nevalidă învoirea, ce archonta 'și-o dete silit de popor, pentru-ca astfel să dovedească lumii, că în Milet domnesce dreptul, ear' nu violența și arbitriul.

Senatul se afla însă cu totul sub impresia opiniei publice. Se observase, cât de mult liniștise

massele învoirea archontei, deși ea nu fusese dată din indemn propriu; cât de cu grabă periseră temerea și îngrijirea, produse prin prorocia co-barilor. La aceste se adause, că unul dintre senatori, care a fost martor ocular al întâmplării, declară, nu fără oare-care mirare, a nu înțelege, cum luminatul archontă ar pute vorbi de surprindere și silă. Învoirea dată în urma unei insistențe sgomotoase nu ar fi identică cu siluirea; cuvântul dat trebuie să fie sfânt; unde am ajunge, dacă chiar căpetenia statului ar premerge cu exemplul seu pentru călcarea cuvântului și pentru desconsiderarea făgăduințelor. — Astfel se întâmplă, că senatul aduse unanim concludul, a recunoasce de validă starea de lucruri, creată prin darea consimțământului archontei la căsătoria sculptorului din Mylasa cu Cydipe, și a ruga pre archonta a nu mai încerca să facă opoziție voinței deitei, exprimată cu atâta evidență.

Charidemos tremurând de mânie înăbușită, părăsi adunarea. În camera sa de lucru află pre Conon, care de mult îl aștepta în mare nerăbdare.

„Înainte senatorilor am pierdut!“ strigă Charidemos indignat. Cu un gest violent își aruncă mantaoa peste jeț ca-și-când ar fi voit să dică: Ași ave mare poftă să vă arunc așa la picioare tot archontatul. Apoi continuă:

„Te miri, Conone? Adevărat, dacă mă răscuget, mă apasă pe frunte, ca povara unei insulte insuportabile, dublu insuportabilă, pentru că adunarea în formă are dreptate. Pe deși! dacă acum așa dispune de câteva sute de mercenari tracici sau sicilienii în locul acestor trupe de paradă ticăloase, cu paveze aurite, — așa scî, ce se fac. Așa însă îmi sînt legate mâinile. Trebuie să tac și să sufer.“

„Ne mai pomenit!“ mormăi Conon.

„E rîndul la tine a-ți apăra dreptul“, continuă Charidemos. „Apără, ce ți-am încredințat! Asigură-ți posesiunea fetei, pentru care te-ai aprins de iubire! Eu, Archonta, nu pot și nu mi-e permis să lupt în contra sentinței legale a senatului: tu însă, — ai mâinile libere. Folosește-te de ori-ce armă, ce ți-se oferă! Nu suferi, ca Miletul să riță de tine, ca să te batjocurească, ca pre cel tras pe sfoară în mod rușinos, care a ramas cu buzele umflate!“

Un suris amar fî răspunsul.

„Și mie îmi lipsesc mercenarii tracici“, replică Conon. „Cu toate aceste sper să am isbânda, dacă-mi vei acorda puțin răgaz. Ți tu da, de câte-ori vor stărui prelungă tine, dar' amină împlinirea promisiunilor, precăt numai poți. Pretexte se vor pute afla destule, deși Acontios, recunoscut odată ca fiitorul tîu ginere, îți va da strașnic zor“.

„Impetuosității îndrăznețe vom opune prudență și liniște“, răspunse Charidemos. Lucră tu, cum vei pute; numai feresce-te de a vătămă legea! Oloros, — despre aceasta nu mă îndoiesc, — îți va pândi tot pasul. Cu câtă elocuență se făc apărătorul acestui fiu de meseriaș, deși ar trebui să scie, că tu umbli să dobândești mâna Cydipei!“

„El e un apostat“, replică Conon. Mai nainte el se număra între amicii mei; altcum trebuie să o mărturisesc, dela început îmi părea cam . . . Dar' să aibă de grije!“

„Ai vedut pre Cydipe?“ întrebă archonta.

„Numai în treacăt, în propilee. Era în lectică, pentru a fi dusă la prietena sa Jole“.

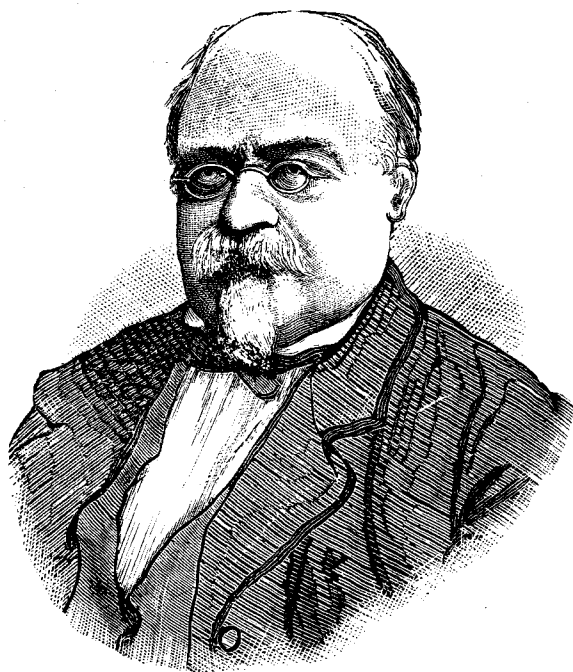
„Cum te-a salutată?“

„Cu politeță, ca totdeauna“.

Cu aceste cuvinte Conon eși; Charidemos se uită în urma lui dând din cap.

„Nu scie să-i cucerească inima“, dișe el pentru sine. „Nu înțeleg! Un bărbat cu atâtea însușiri emnente! Dar' n'ai ce-i face, nu înzadar umblă Eros legat la ochi“.

(Va urma).

Mihaiu Kogălniceanu.

Macul (Papaver).

Prelucrare după tractatul dlui P. R. Stolzissi din „Pharmaceutische Post“, de I. P. Reteganul.

(Urmare și fine).

Opiul însă este mai bun decât fama lui. Folosit cu măsură și gustat la muncă grea, poate face minuni. Călătorii Turciei și ai țerilor ost-indice poartă cu sine opium, care are forma unor turtițe și cu inscripția: „Maș Allah“ = dar dumnezeesc.

Unui haharras indic, ori unui curier tartaric i-e de ajuns un săculeț cu urez, o bucată de pâne, un vas de apă și o bucată de opium pe dișle, ba chiar pe săptămâni întregi. Cu acestea face el cele mai obositoare marșuri prin deșerturile nășipoase, preste rovine și locuri grohotoase prin căldurile zonei ferbinți. Nu-i nici o pedecă, nici o descuragiare, câtă vreme îi ține provisiunea de opium. Opiul învinge toate greutatețile. I-s'a obosit calul de lungul drum, ferbințele și lipsă de nutreț, atunci

călărețul împarte raisul seu, pânea sa și opiul seu cu nobilul animal și ambii prind curagiu, voie, inimă, vieață, sănătate.

Dacă apaticul Turc și Persian ocolesc vinul, — conform prescrierilor Coranului, — dar' îl înlocuiesc cu opium și neținând măsură în consumul lui, e treaba lui dacă-și comite lui-și stricăciuni corporale și spirituale; cu totul altcum stau trebile la laboriosul și cumpătatul Chinez.

Dacă Chinezul își ia opiul seu dîlnic (ca și Indianul de pe podișul Cordilierilor Coca) fie ca mijloc stimulent la forțări mari, fie spre liniștire și întărire după încordate lucrări corporale ori spirituale, și totuși nu-i strică, ba din contră îi folosește mult, aceasta este de a se ascrie numai cumpătului și consecuenței, cu care folosește această materie periculoasă, care luată cu mai puțină precauțiune l-ar nimici. Poporul chinez este în general un popor musculos, în cea mai mare parte chiar un popor athletic, care fără periclu și oboseală prea mare face strapătele cele mari sub soarele cel ardețor și prin ținuturile cele nesănătoase, dacă își are opiul seu. Prelungă aceea este el cel mai inteligent, plăcut și voios popor oriental. În acest sens vorbesce despre Chinezii și folosirea opiului la ei Dr. Eatwel, care a trăit mult între ei și care cunoște mai bine Ostul. Dr. Macpherson laudă pre Chinezii, că ei, deși folosesc opiul, — sărac și bogat, — totuși sînt un popor tare, puternic, a cărui clasă inferioară întrece în inteligență și pricepere pre cea engleză ce stă pe o treaptă mai înaltă în rang. Din toate rezultă: Ține măsură în toate ale tale, măsura ți-le întoarce toate spre plăcere și folos, precînd necumpătul nu rămîne nepedepsit de natură, că ea nu face excepții cu nime. Dacă prelungă toate aceste guvernul chinez luă măsuri față de importarea și folosirea opiului, el fî în deplinul drept, deoarece-ăntîeu: folosirea opiului fî o necesitate nouă, și a doua: se prevedea un posibil necumpăt, care numai daune putea se aducă, daune morale.

Consumul de opium nu e chiar mare raritate nici în Europa, fie în urma deprinderilor din casuri de morbositate sau în urma ușurătății și poftei. Englitera are destui consumatori de opium, prin fabricile mari, unde lucrătoarele din fabrice dau copiilor lor mestecătură de opium, ca să fie liniștiți. Urmarea e apoi, că mor 64% înainte de a ajunge anul al 5-lea, ear' cei remași sînt de regulă tîmpiți la minte.

La noi, unde opiul e greu de cîștigat, încă fac unele mame nesocotite un decoct (absud) din capsule de mac de jumătate necoapte, care cresc în grădini și influențează ca și opiul. Cumcă în ce mod înfiorător influențează acesta asupra nevinovaților copii. — puțin genează pre acei părinți lenoși, ori servitoare destrăbălate, bine că se pot ei odihni în liniște preste noapte, ori a-și îndeplini lucrările de dî neconturbați de copiii lor mititei. La noi în Reteag trăesce și ađi un proletar numit Joji lui Marișca Iloncei. Buna lui fî precupeată și trecea de muier cu bani. Avu o fată, pe Marișca. Auđiam, ca băiat, vorbindu-se, că Ilonca își adoarme copiii cu mac. Muierile noastre, unele mai ușurele, bine-mi aduc aminte, cum invidiau înțelepciunea Iloncei, dar' muierile mai aședate le spuneau: Lăsați-o în brujii să o mănânce, nu rîvniți la de acele, că lucru bun nu sînt. Urmele se vîd astădî: fata ei Marișca e o idiotă, cu toate aceste, a avut un prunc nelegiuit pre care încă l-a înfundat Ilonca din mixturi cu mac, ađi e un trântor în strictul înțeles al cuvîntului luat, și corporal și spiritual, e o plagă pentru ținut: mare, gros, dar' lenos și năuc numai ca țel; unii susțin, că a fura scie totuși, eu însă nu cred, că e destoinic a fura cum se cade, e prea bătucit la cap.

O mare însemnătate are cultivarea macului pentru prepararea opiumului și asupra exploatării solului și prin

aceea asupra corespunđtoarei cultivări a cerealelor, care prin mac sînt strîmtoare și scurtate.

Regatul Indiei-britanice scoate dela plantatorii indigeni la an circa 6,500.000 punți opium ca export, spre a cărui producere se recere minimum un teren de 300.000 Acre (cam 40.4671 arii) pămînt bun, productiv, abstrăgînd dela cantitățile ce se consumă în țeară și ce se trec preste vama cucului, care încă dau aproape suma cea de mai sus.

Să ne întorcem privirea earăși la opium ca mijloc de vindecare și să vedem ce ne raportează vechii botanici despre aceasta. Vom urmări numai pe trei, cu o notiță din Dispensatorium din timpul împărătesei Maria Teresia, va se dîcă numai pe un interval de timp dela 1573—1770.

Adamus Lonicerus (1573) dîce: „Capsulele se chiamă grecesce *Κωδεις*, de aci Diacodium se chiamă un Electuarium (un suc gros), care se face din capsule“.

„Din capsule (buciuile ce poartă semînța) ese un suc, dacă acele le crepăm ori bărem le sgăriem cu un cuțit; acest suc se chiamă opium, care se folosește la unele compoziții sau mixturi medicinale, care se numesc Opiatae Confectiones și au o deosebită întrebuintare în medicină. Din buciuilile sdrobite se scoate un suc numit Meconium, acela nu-i așa tare ca opiul“.

I. T. Becher (Parnass. illust. med.) la 1663 se exprimă despre opium: „Opiul se extrage din macul cel negru, sgăriînd nițel capsula ținesce de acolo un suc, care apoi se îngroașe, dacă însă capsulele aceste și o parte din foi le tescuim tare, cîpătăm din ele Meconium“.

Adamus de Lobenwaldt (1694) „Opium Thebaicum din provincia Thebei, nu se preparează din macul nostru, nouă ne vine din Cairo și Aden, cum și dela Marea-roșie, este un gummi de capsule de mac, care curge din acele, cînd le tăiem, se susține că-i grozav de rău, despre ce însă se dispută mult; Persienii, dîc, că folosirea lui au întrodus-o acele persoane mai alese, care vor a pauza preste noapte neconturbate, oamenii de rînd i-au imitat numai. Povestesc Zeuxera, că el ar fi cunoscut pre câțiva, care, îndată-ce fură lipsiți de opium, ar fi murit, dar' mai mulți s'au bolnăvit, ba au chiar murit, abusând de el. Consumând adecă prea mult, dacă cineva nu-i precaut în toate împregiurările își poate cauza daune de moarte, precum am vîdut însumi cîteva casuri“.

În Dispensator. Pharmac. vienense din timpul împărătesei Maria Teresia (1770) obvine opium electum în mai multe compoziții (din care un lot era 16 cr., o drachmă 10 cr. etc.)

Semînarea macului la noi n'ar fi fără interes și folos spre scopul extragerii de opium din el. După Karsten un opium produs în apropierea Berlinului ar conține 10—15% morfină, fiind cel puțin de o calitate cu cel levantinic.

O moașe meșter-strică, căreia i-am refusat aducerea opiului (fără recept) veni la ideea de a și-l produce însăși. După un an mi-a arătat o pânșoară de opium produsă de ea de o calitate excelentă.

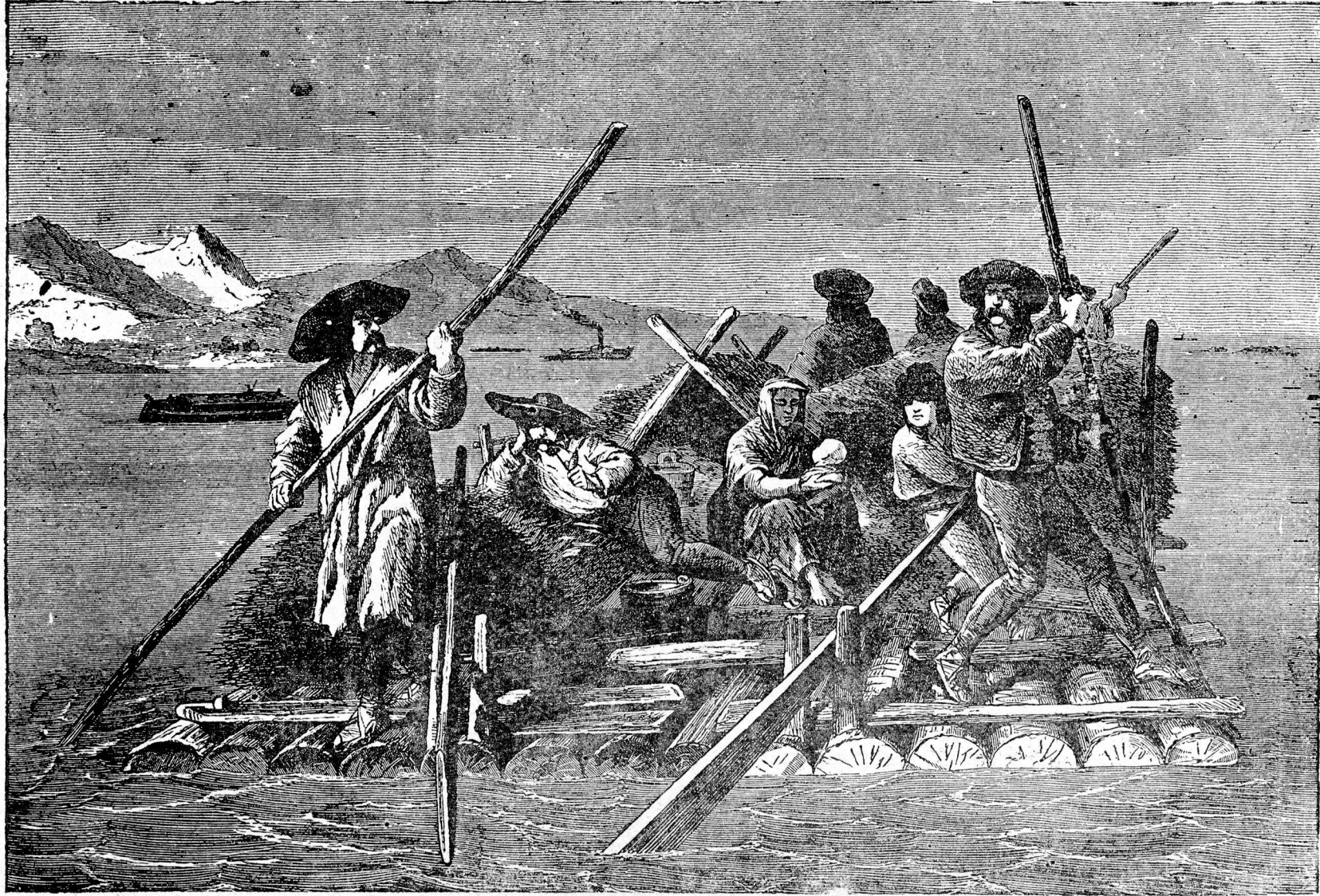
Un medic, Sölder, ne asigurază, că cultivarea macului pentru scopul producerii de opium ar fi folositoare și rentabilă și că el la opiul produs de el însuși poate garanta 10% morfină. Desigur nu a făcut încercări în cantități mari, deoarece-ă i-au lipsit timpul și ocaziunile recerute; dar' prin încercările lui a scos la iveală posibilitatea de a-l produce singur singurei în calitate suficiente.

În limba florilor macul de grădină e luat ca:

Simbolul visului și al falsității.

În tractatul de horticultură al dlui C. C. Datculescu „Florile“ la pag. 91 aflăm scris negru pe alb:

Papaver sau Macul.

Plutașii.

Floarea odihnei și a somnului, din familia papaveraceelor, pre care toată lumea o cunoaște și care împodobesce frumos o grădină primăvara, când înflorește. Aceasta e planta, al cărei suc are o proprietate narcotică și se întrebuințează de unele doici fără inimă cu scopul de a adormi copiii.

Bardul dela Mircesci, fie-iertatul Alexandri, încă ia macul ca simbol al somnului; eată cum sfinșesce frumoasa poezie: Concertul în luncă:

Lumea n'treagă stă pētrunsă de-acel cântec fără nume...*)
Numai macul roș la față, doar me dus pe ceea lume!

† Mihaiu Kogălniceanu.

(Cu portret).

Încă nu s'a uscat bine țerina de pe mormēntul, care în sinul seu rece adăpostesce remășițele pământesci ale lui I. C. Brătianu și eată că un alt mormēnt se deschide, ca să primească pentru odihnă eternă partea muritoare a soțului lui de aspirațiuni, de luptă și de isbândă, a lui M. Kogălniceanu, care prin iubirea lui de neam și de țeară, prin neobosita și rodnică sa muncă pentru formarea și consolidarea statului român modern, prin spornica sa lucrare științifică, istorică și literară, stând o jumătate de secol în rîndul prim al celor rîvnitori pentru mărirea neamului și a țerei, a dobândit dreptul la recunoștința tuturor Românilor și la păstrarea memoriei lui împreună cu a acelora, care între cei nemuritori se numără.

Născut la anul 1817, Septemvrie 6, ca fiul vornicului Ilie Kogălniceanu și al Catincăi n. Stavilă, de origine din Basarabia, și hărăzind dela natură o inteligență, care „a ajuns proporțiile geniului“, dînsul, după-ce și-a făcut studiile acasă, la Berlin și la Paris, a consacrat întreaga sa viață „revendicării poporului, consolidării și ridicării patriei“ participând aproape la toate evenimentele mari ale istoriei române contemporane. Sub Mihaiu-Voda-Sturza și Grigorie Ghica a lucrat împreună cu partidul unionist pentru emanciparea Țiganilor domnesci, mănăstiresci și particulari. La 1848 el a fost stegarul celor-ce au susținut fără șovăire drepturile și libertățile națiunii în Moldova, la 1857 în Divanul ad hoc a fost zelos propagator al uniunii principatelor și al alegerii lui Cuza de Domn al ambelor țeri, la 2 Maiu 1864 a făcut cu acest Domn așa numita lovitură de stat, care însă, în deosebire de alte asemenea lovituri, nă a avut de scop restrîngerea libertăților, ci din contră „restatornicirea României în toate drepturile sale de națiune liberă și autonomă și în lăuntru sfărîmarea oligarchiei, pururea fatale României“. La 14 August 1864 ca prim-ministru al țerei unite a redactat și contrasemnat decretul, prin care Alexandru Ioan I. a oborît claca și a împrorietărit pre țeranii români, făcēnd astfel din „un milion de iloți, cetățeni, și dāndu-le vot, pământ, pușcă și școală“; ear' la 1865 după îndeplinirea legii consiliilor județiene, a legei comunale și a celei de instrucțiune publică, care a servit de basă învățămēntului public până în zilele noastre, s'a retras dela minister. La 1876 reocupând ministerul afacerilor străine a condus acest resort cu dibăcie în decursul rēșboiului ruso-romāno-turc, și la Congresul din Berlin, împreună cu I. Brătianu, a apērat cu tenacitate drepturile patriei sale în contra ingratiitudinii rusesci. Ministru plenipotențiar la Paris în anul 1880, a revenit în țeară la 1881, pentru a lua parte ca deputat în cameră la lucrarea consolidării statului pe bazele nou create prin rēșboiul din 1877—78 și prin tractatul de Berlin. La 1886 a părăsit pre Brătianu, fiind

*) Al priveghitoarei.

de credință, că în cauza navigațiunii pe Dunăre și a exportului de vite în Austro-Ungaria n'ar fi apērat cu destulă hotărēre interesele României. Mai în urmă însă convingēndu-se, că interesele țerei n'au fost jertfite, la 1890 s'a împăcat cu Brătianu, și când se făcuse propunerea de dare în judecată a acestuia, Kogălniceanu a fost, care prin toată puterea autorității sale s'a pus să împedece un astfel de conclus. Românilor transilvăneni și ungureni totdeauna le-a purtat deosebit interes în ceea-ce privesce afacerile lor publice, ear' celor, care au fost siliți să-și părăsească patria și se caute adăpost în România le-a fost în totdeauna călduros și părintesce sfātuitor și spriginitor.

Dar' nu numai ca bărbat politic, ca ministru, ca orator strălucit, ca organizator, ca publicist cu peznă ageră a contribuit la reînființarea și consolidarea României, ci și prin lucrarea lui științifică și literară a contribuit să arete menirea istorică a poporului român în Orientul Europei, și mai în special prin publicarea primei colecțiuni complete a Cronicelor Române, câte ne sînt cunoscute și păstrate până ađi și de pe catedra universității din Iași, cât timp a fost profesor de istorie, a pregătit calea pentru o viitoare istorie națională a României. Ca membru și timp îndelungat president al „Academiei române“ a contribuit în mod însemnat la promovarea lucrării acestei savante societăți, și „dintre oamēnii politici ai României el a fost aproape singurul, care pentru lucrurile de artă a avut o predilecție, cunoscințe și pasiune extraordinară“.

Acum moartea a pus capēt în Paris activității neobosite a acestui fenomenal bărbat. Sēmēnta aruncată de dînsul însă a adus și va aduce încă roade îmbelșugate pentru poporul și țeara, al căror fiu a fost, și precăt timp va mai fi suflare românească se va pomeni cu pietate și recunoștință numele lui Mihaiu Kogălniceanu!

Procesul Baccarat.

Ce e baccaratul? Un joc de hazard pus sub penalitate prin legea engleză.

Și ce importanță poate avē un astfel de joc, ca sēptēmāni întregi să se ocupe lumea întreagă de el și chiar cele mai înalte cercuri ale societății? O însemnătate mai deosebită de a altor jocuri de hazard, care de regulă pe o cale destul de comoadă umple buzunarele unuia cu adese-ori considerabile sume de bani eșite din buzunarele altuia, adevērat că n'are; împregiurările particulare însă și persoanele din societatea înaltă și cea mai înaltă engleză, care din cauza jocului baccarat au ajuns înaintea tribunalului din Londra, unii ca părți civile, alții ca martori, au făcut din acest joc de hazard o „celebritate“. Cu ocasiunea pertractării procesului a eșit mai ales la iveală, pe ce căi și cu ce mijloace netrebnice o mare parte a aristocrației engleze își consumă timpul și averile, și a ajuns la cunoscința aproape a lumii întregi lucrul până acum cunoscut numai în cercuri mai restrînse, că moștenitorul tronului uneia din cele mai puternice împērării, om în vērștă de 50 ani, bun și chiar, cu finanțele nu tocmai în cea mai deplină ordine, și care ar avē mai ales chiemarea să fie, în virtutea poziției sale, model de virtuți cetățenesci și de respect cătră legi, este un pasionat amator de jocuri hazarde, că duce însuși cu sine preste tot locul marcele de joc, și că astfel devine cauza, ca se remonstreze în contra lui consoții, care nu sînt supuși la acea pasiune. Causa mai deaproape a faimosului proces e următoarea: Încă în anul trecut bogatul comerciant Wilson invitase pre principele moștenitor englez cu alți prieteni dimpreună la moșia sa din Cranby-Croft. Aici societatea, chiar în contra voiei și plăcerii primitivului de oaspeți, își petrecea timpul, în frunte cu princi-

pele, mai ales cu jocul hazard baccarat. De societate se ținea și Sir Williams Gordon Cumming, locotenent-colonel din un regiment scoțian de grenadieri, om din societatea engleză cea mai aleasă, prieten special al moștenitorului, odinioară comandant cu virtuți militare al trupelor engleze în expedițiunea din Egipt din anii trecuți. Câțiva din oaspeții mai tineri, rudeni ai casei, observară în una din seri, că Sir Gordon prea din cale afară are noroc și câștigă. Comunicând observările și bănuielele lor stăpânei casei, se puse și ea în seara următoare să observe mai cu atenție jocul și în curând ajunseră la convingerea, că dl. Gordon Cumming cam „corectează norocul“, adică, cu cuvinte mai prosaice, înșală. Tras de societate la dare de seamă, el se încurcă în apărarea sa și în cele din urmă trebui să coneedă, că așa este. Pentru a se încungiura un scandal se învoiră cu toții, ca Gordon Cumming să iscălească o declarație, că cât va trăi nu se va mai juca în cărți, ear' ceialaltii se obligară a păzi absolută tăcere asupra întâmplării. Probabil însă, că prin personalul de serviciu al casei Wilson, lucrul totuși ajunse în public. Cumming bănuind, că Wilson și ai lui ar fi divulgat secretul în contra cuvântului dat, i-a părut pentru calumnie. Cu ocaziunea pertractării procesului a trebuit se apară în persoană și principele moștenitor, ca să depună ca martor. Resultatul a fost, că acușatii au fost achitați. Indirect dar' Cumming a fost blamat și astfel a fost silit se părăsească serviciul militar, ca unul, al cărui caracter nu e neexcepționat, și a devenit și imposibil în societatea aleasă engleză.

Principele moștenitor însă a trebuit să sufere să fie blamat de întreaga opinie publică engleză pentru modul cum își prădează averile și pentru răul exemplu, cu care premerge societății. Meetinguri s'au ținut, în care s'au protestat în contra vătămării, care pe astfel de căi se aduce moralului public, prin presă s'a discutat dacă mai e cu putință, ca și dînsul să mai aparțină armatei, și vorbă s'a făcut ca în parlament să se facă propunerea pentru scăderea listei lui civile.

Resultatul final, chiar de nu se vor întâmpla toate aceste, este că și cei mai sus puși nu nepedepsiți pot se înfrunte legile positive și obiceiurile sociale.

Biserica, școală, educațiune.

— **Internat pentru tinerimea gr.-cat. săracă**, se va deschide cu începerea anului școl. viitor 1891/92 în legătură cu gimnasiul din Beiuș. Localul internatului e zidit cu cheltueala Excel. Sale episcopului M. Pavel. Rector al internatului e directorul gimnasial Ioan Buteanu, ear' prefect de studii dl. Anton Cighi. — **14 stipendii à 50 fl.** sunt de distribuit prin comitetul „Asociațiunii transilvane“ pentru anul școl. 1891/92 la eleve mai lipsite de mijloace, care vor să fie primite în internatul împreunat cu școala civilă de fete a numitei „Asociațiuni“. 10 din stipendiile aceste sunt create din suma de 500 fl., puse la dispoziția comitetului de institutul de credit și economii „Albina“ din Sibiu, ear' 4 din suma de 200 fl. pusă la dispoziție de dl. Dr. Aurel Maniu, notar public reg. în Oravița. — În **Internatul** susținut de „Reuniunea femeilor române din Brașov“ s'a ținut la 22 și 23 l. c. examenul cu elevele acestei instituțiuni folositoare. Scopul internatului fiind a da ficelilor de român, mai puțin avute, cunoștințele practice necesare pentru conducerea economiei casnice în toate direcțiunile, atențiunea este mai ales îndreptată asupra acestui punct, ear' cunoștințele teoretice (religiune, aritmetică, limba maternă, maghiară, germană) se predau mai mult numai, ca să nu uite cele învățate în școala populară și întru cât sunt necesare pentru viața practică. Cu ocaziunea examenului elevele au răspuns întâiu teoretic

despre pregătirea diferitelor bucate, apoi urmă gătirea de bucate în bucătărie, ear' împletiturile de ciorapi cu acele, lucruri cu iglița și cusături de tot felul dovediră și în privința aceasta progres laudabil. Elevele sunt române de prin diferite părți ale patriei, chiar și din România. Conducătoarea internatului e d-șoara E. Wagner.

Literatură și știință.

— **Culegere de articole d'ale lui Eminescu**, a apărut la București, în un volum cu o prefață de dl G. Păulescu. Articollii acestia sunt scoși din diarul conservator »Timpul«, al cărui redactor fusese Eminescu timp mai îndelungat în anii primi ai activității sale literare după terminarea studiilor universitare. — **Bogdan I. sau întemeierea Moldovei**, tragedie în versuri în 5 acte de N. A. Bogdan, a apărut și se află de vîndare la tipografia națională din Iași. Prețul 2 lei. — **Reforma instrucțiunii publice**, discurs rostit în senat de Titu Maiorescu, a eșit de sub tipar și se află de vîndare la tipografia națională din Iași. Prețul 50 bani.

Teatru, muzică și arte preste tot.

— Pentru opera din stagiunea toamnei viitoare comitetul Teatrului național din București a primit ofertul dlui Spetrino, reprezentat prin dl Serghiadi. Acesta s'a obligat a aduce o societate bună de operă, în care va angagia și pe cântăreții români dl Teodorescu și Băjenariu, și a se servi de orchestrul indigen. Între piesele de reprezentat vor fi operele: Africana, Barbierul de Sevilla, Gioconda, Carmen, Evrea, Lohengrin, Faust ș. a. — Pentru iarna viitoare se anunță venirea în București a domnișoarei **Agata Bârsescu** pentru reprezentațiuni pe scena Teatrului național. — **Secția musicală a „Academiei ortodoxe din Cernăuți“** a arangiat la 24 l. c. un concert în Suceava cu următorul program: 1. Din Psalmul '137, comp. de Is. Vorobchievici. 2. Ângerul a strigat, comp. de G. Musicescu. 3. Stefan și codrul, mus. de Is. Vorobchievici, cuvintele de V. Alexandri. 4. Traiu vîntoresc, mus. de Tudor cav. de Flondor, cuvintele de Const. Morariu. 5. Doină doiniță, mus. de Is. Vorobchievici, cuv. de V. Alexandri. 6. Mănăstirea Putna, mus. de Is. Vorobchievici, cuv. de D. Bolintineanu. 7. Pauculița mea, mus. de Victor Vasilescu. 8. Din șeșetoare, potpourri popular, comp. de I. Vidu. 9. Uri salut de noapte, mus. de M. Storck, cuvintele trad. de I. Ieșan. 10. Cisla, muzică și cuvinte de C. Porumbescu. Venitul curat în favorul societății »Școala română« și »Academia ortodoxă«. — **O colecție de mai multe coruri**, pentru usul școlarilor, de profesorul de muzică Ioan Costescu, a apărut la București. Prețul 2 lei.

De toate și de pretutindeni.

— **Adunarea generală a „Asociațiunii transilvane** pentru literatura română și cultura poporului român“ prin înscințarea comitetului dela 6 Iulie n. a. c. e convocată pe ziua de 4/16 August a. c. și zilele următoare în opidul Hăteș. — **Comitetul despărțământului VIII. (Deva)** al „Asociațiunii transilvane“ exmte prin domniul Ioan Simionăș, director, și Dr. Al. L. Hosszu, secretar, următoarea **Convocare**: Onorabili membri din despărțământul nou arondat VIII. Deva al „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“, precum și toți aceia, pre care îi interesează înaintarea culturii și literaturii poporului român, sunt rugați a se întruni la adunarea generală a despărțământului, ce se va ține la 19 Iulie 1891 st. n. la 10 oare a. m. în comna Săcărâmb. Cu ocaziunea adunării

la serviciul divin va cânta corul teologilor din Sibiu. Ședința despărțământului se va ține în biserica gr.-or., se va da apoi un prânz comun, se va arangia un concert cu muzică vocală și instrumentală și se va arangia un bal. Venitul e în favorul fondului „Asociațiunii“. — **Apel pentru spriginirea edării unui volum de poesii.** În locul coalelor de prenumerațiune separate, îmi iau voie numai pe calea aceasta a face un apel scurt la spriginul binevoitor al onorab. public român întru edarea unui volum de poesii diverse, care va purta numele „Buchetul meu“. Volumul va fi mai bine de 8—9 coale tipărite cu prețul moderat de 1 fl., fără porto-postal. Bani de prenumerațiune sânt a se trimite înainte subscriului până la 4/16 August, când apoi cartea se va pune sub tipar și va apăre nesmintit până la 1 Octomvrie a. c. Exemplare superflue nu se vor tipări; de aceea doritorii de a ave cartea sânt rugați a se insinua până la terminul expus. Kétegyháza (cot. Békés), 12/24 Iunie 1891. Iosif Ioan Ardelean. — **Manuscrise vechi** s'au aflat în mănăstirea Antonio-di-Monti în apropiere de Rieti în Italia. De sub un pridvor s'au scos vr'o 500 volume tipărituri și 69 manuscripte, dintre care 55 se dă cu socoteală, că sânt din secolul al X-lea. Manuscrisele sânt ornate cu foarte frumoase miniaturi. — La școala civilă de fete a „Asociațiunii transilvane“ din Sibiu, e de ocupat un post de învățător pentru **Istorie și Geografie**, având concurenții a documenta cualificațiunea cerută prin §. 103 art. de lege XXXVIII. din 1868 și cunoascerea perfectă a limbei române în vorbire și scriere. Cei care cunosc și limba germană vor avé preferință. Concursule a se adresa până la 1 August n. a. c. la comitetul Asociațiunii. — La internatul împreunat cu școala civilă de fete a „Asociațiunii transilvane“ e a se ocupa cu 1 Septemvrie n. a. c. postul unei **governante**. Se cere între altele și cunoascerea pe deplin a limbei române în vorbire și scriere, precum și limba germană sau maghiară. Cererile a se presenta până la 1 August n. 1891.

Cronica săptămânii.

— În una din ședințele camerei ungare dela sfârșitul lui Iunie n. deputatul din stânga D. Irányi a făcut o propunere cu privire la reformarea dreptului electoral în înțelesul ca: dreptul activ de alegător să fie egal în toată țara, să se extindă asupra tuturor cetățenilor îndreptățiți după lege, care plătesc cel puțin 4 fl. dare directă, ca să se facă dispoziții pentru controlarea legalității conscrierilor și pentru garantarea libertății alegerilor și ca votisarea să fie secretă. Această propunere e privită ca un fel de replică a celor din stânga

pentru casul, când, ivindu-se necesitatea disolvării camerei, ar trebui să se escrie alegeri noue. Pe de altă parte desbaterea generală asupra proiectului de reformă a administrațiunii încă nu s'a terminat și se vorbește chiar de disensiuni în sinul cabinetului din cauza procedării mai departe față cu tactica stângerii în desbaterea proiectului, susținându-se faimele despre intenția guvernului de a disolva camera. În afacerea numirii comiților supremi sași în com. Sibiu și Făgăraș, A. Horváth a făcut o interpelație, la care ministrul Szapáry a răspuns, că în cauza acestor numiri n'ar fi avut cu Sașii din Transilvania nici pertractări secrete, nici publice, ear' ministrul pentru apărarea țerei bar. Fejérváry a dat răspunsul la interpelațiile deputaților Ugron și Polónyi în afacerea trecerii colonelilor de honveđi în armata comună, mărginindu-se la constatarea stărilor faptice, fără a reflecta la observările particulare ale celor doi deputați. Cu ziua de 15 Iulie n. a. c. intră în vigoare articolul de lege XIII. din 1891 despre repausul de Duminecă al lucrătorilor industriali. Prin o ordonanță ministerială se stabilesc modalitățile de punere în lucrare și abaterile concesse dela lege. — În ședința dela 24 I. tr. n. a **parlamentului austriac** deputatul din partidul național german Dr. Lueger, vorbind despre raportul între partea austriacă și ungară a imperiului, susțină, că e de datorința fiecărui guvern, ca să se opună influenței cutropitoare a guvernului unguresc, constată, că germanii, slavii și românii, cei mai credincioși fii ai monarhiei, ar fi dați pe mână acelora, care totdeauna au luptat pe partea dușmanilor Austriei, și că din cauza atitudinii maghiarilor monarhia austriacă n'ar pute să-și valideze politica sa adevărată în Orient, fiindcă aliatul firesc al monarhiei, România, ar fi ținută la distanță. Pentru această atitudine, așa prietinoasă cauzei române, deputatul Lueger a fost felicitat de o deputațiune a studenților români dela universitatea din Viena, condusă de dl. Drd. I. Gherghel. — În camera României s'a votat în fine **tariful de vamă autonom**, care tractând toate statele în același mod, va da pe câțeva vreme signatura sa politicei vamale a României. Raportul A. Djuvara presentase un amendament, conform căruia guvernul să fie îndatorat a aplica o taxă de 30% preste cea normală, și de a decreta chiar regimul prohibitiv pentru mărfuri și produse ale țerilor, care două luni după promulgarea noului tarif, ar continua să aplice mărfurilor române vamă mai mare, decât celor din țerile, cu care au convenții comerciale. Guvernul însă a respins amendamentul și camera a primit textul legii, conform căruia guvernul e autorizat pe timpul feriiilor parlamentare, sub reserva încuviințării ulterioare, a urca taxele vamale și a aplica chiar sistemul protecționist față cu toate statele, care împun productelor române taxe exorbitante.

Cu 1-a Iulie v. 1891

se începe

Abonament nou

la

„FOAIA ILUSTRATĂ“.

Abonamentele se fac cu multă înlesnire atât în monarhie, cât și în România prin mandate postale (*Posta-utalvány — Post-Anweisung*).

Se recomandă abonarea timpurie pentru regulata expediție a foii.

Domnii abonenți sânt rugați a ne comunica eventual prelungă localitatea unde se află și **posta ultimă**; ear' domnii abonați vechi spre ușurare pot lipi pe mandatul postal **adresa tipărită** dela fâșiile, în care li-s'a trimis foaia până acuma.

Administrațiunea „Foaiiei Ilustrate“.

Exemplare complete dela începutul anului se mai pot căpeta la administrațiune.

Editura Institutului Tipografic, societate pe acții în Sibiu. — Redactor responsabil: **Dr. D. P. Barcianu.**

Tiparul Institutului Tipografic, societate pe acții în Sibiu, sub responsabilitatea lui Ioan Popa Necșa.